

Převod materiálu
Tomáš Pavelka
Pořadí v lekci
29

Exodus 20, 12–17

Kázání na tyto příkazy

<http://louny.evangelnet.cz/kazani/v.html> <http://louny.evangelnet.cz/kazani/vi.html>
<http://louny.evangelnet.cz/kazani/vii.html> <http://louny.evangelnet.cz/kazani/viii.html>
<http://louny.evangelnet.cz/kazani/ix.html> <http://louny.evangelnet.cz/kazani/x.html>

Postřehy pro učitelku

V.

- **Cti svého otce i matku** Naše tělo je složeno jen z genů našich rodičů, z poloviny z matky, z poloviny z otce. Stejně tak do našeho dospívání tvoří rodiče téměř celý náš svět, skoro celý obsah naší mysli pochází od nich, z toho, co nám řekli, jak jednali, jaká používají slova. Pokud máme dospět, musíme brát své rodiče vážně a rozumět jim. Pochopit jejich životní příběh, pro jednat a jednat tak, jak jednají. Musíme je brát vážně, abychom od nich dokázali převzít dobré a odmítnout zlé, které nám i při nejlepší snaze také předávají. To je zřejmě smysl onoho „abys byl dlouho živ“. čím dříve vezmeme své rodiče vážně, tím dříve budeme schopni dospět a žít vlastní život, ve kterém si ponecháme to dobré, co nám předali a vyhneme se jejich chybám. Jak se říká, kdo se nepoučí z chyb je nucen je opakovat. Tak kdo nemá v úctě, nebere vážně své rodiče, nebude žít svůj život, ale bude nucen opakovat život svých rodičů.
- Příkazání má také obecnější význam: Spoustu věcí neudělá člověk sám, na spoustu věcí musí být lidé organizováni. Vezměme třeba chleba: Někdo musí zasít a sklídit, někdo jiný mele mouku, někdo další z ní pečie, zase další veze chléb do obchodu, kde jej přebere skladník a prodáváky jej prodají. Za peníze, což je jen kus papíru a platí jen proto, že za něj ručí stát. Kdyby se někdo rozhodl nezasít, nebo někdo nesedl do nákladního vozu, prodáváky neprodávali a stát nedohlížel na to, aby si každý peníze netiskl doma na tiskárně, kdyby jen jedna věc v tom řetězci selhala, nemáme chleba. Proto každý má někoho nadřízeného a někoho podřízeného. Někoho, za jehož jednání odpovídá a někoho, jemuž se za své jednání zodpovídá zase on. Ale každou pravomoc nad druhými máme jenom propůjčenou, není nám vlastní. Co máme propůjčenou, s tím nikdy neumíme zacházet jako ten, komu věc patří. Proto také nikdo nedokáže dokonale vést druhé, ale bude určitě dělat chyby, které druhí lidé snadno odhalí. Každý člověk má totiž jiné dary, které zas druhý nemá. Podřízení mají často obdarování, které jejich nadřízeným chybí, proto také většinou jasně vidí jejich chyby. Přesto je pro fungování společnosti nutné, aby nadřízení měli úctu, i když samozřejmě máme vznášet naše kritické námitky. Každý je někomu podřízený a někomu nadřízený; někdo ale v této pyramidě logicky musí být úplně „dole“. Do toho se asi nikdo nepohne. Ale přesně tak na tom jsou děti. I nejposlednější dělník je „nadřízený“ svým dětem, děti ale už za nikoho odpovědnost nemají. Tak nás příkazání učí základní úctu k výše postaveným, když nám

ukazuje, že všichni jsme zařínali „dole“ jako dťti. „Nahý jsem přišel na svťt“, říká jeden žalm.

- Když se řekne úcta, samozřejmě se tím nemyslí nějaké patolízalství, tím méně to, že nemáme mít vlastní názor nebo dokonce někoho poslouchat MÍSTO Boha. Jde spíše o to, abychom uznali, co už jsme řekli výše: Moc mají lidé **propřjenu** od Boha. Že je nám někdo nadřizen, na tom o sobě není nic špatného, tak to má být. Problém je, když svoji moc neužívá dobře nebo příliš zneužívá.

VI

- **Nezabiješ.** Doslova „nezavraždíš“. Všimněme si, že v SZ se zabíjí docela dost. Jednak Izraelci bojují ve válkách, jednak za mnoho přestoupení Zákona je trest smrti, který často vykonává všechnen lid ukamenováním. Asi nejlépe vraždu popíšeme jako řin, kterým se snažíme odstranit někoho z cesty za vřcí, kterou chceme. K vraždě vede pocit: Všechno by bylo lepší, kdyby tento řlovřk nebyl na svťt. Vražda je přede vším zabití bližního, někoho, koho známe. Proto také Ježíš, když mluví o vraždě, říká jako první „každý, kdo se hnřvá na svého bližního bez dřvodu...“. Zkušenost ukazuje, že většina vražd se dře v rodině nebo mezi lidmi, kteří se znají. Vrah hluboce urřží Boha, protože mu svým řinem říká: Tohoto řlovřka jsi nemřl tvořit. Nejlépe toho přikázání naplníme, když si řekneme (pokud je to samozřejmě jen trochu možné): Všechny lidi, kteří jsou kolem mne, které denně potkávám, se kterými jednám, my poslal do cesty Břh.
- A? je to hrozné, i zabíjet je někdy nutné. Napřříklad v sebeobraně; tím spíše, když bráníme někoho druhého, což je naše povinnost, zejm. mužř. „Uřte se řinit dobro. Hledejte právo, zakrořte proti násilník“ (Iz 1, 17) Přikázání má chránit život, proto se nevztahuje na zabíjení, jehož cílem je život zachránit. Křesřan proto mře být vojákem i policistou. Přesto, každé zabití, i když nutné, je špatné a řlovřka znesvřcuje; vyvolává situaci, které je lepší se vyhnout, pokud je to možné. Davidovi říká Břh „Nebudeš budovat dřm pro mé jméno, protože jsi na zemi přede mnou prolil mnoho krve.“ (1 Par 22, 8). Přitom Břh sám většinu třchto bojř nařídil. Přesto, prolévání krve stále znesvřcuje.

VII

- **Nezcizolořiř** Přikázání poněkud náročné pro výklad v nedřlní škole. Staří snad říci, že manželé mají zřstat spolu, neopouřťt jeden druhého a nehledat si nikoho jiného. Manželé, muž a žena, patří je k sobě. Dřti takový výklad nejspíše pochopí.

VIII

- **Nepokradeř** V nejhlubří smyslu znamená to přikázání „neukradneř řlovřka“, krádeř vřcí je totiž zmiřována jinde v Zákoně s celkem mírnými tresty, než jaké jsou za porušení Desatera – to břvá až na jednu výjimku smrt. Dalo by se volně přeložit jako „neunesě řlovřka do otroctví“. Nejhlubří smysl přikázání pak je, že nám druzí lidé nemohou patřit jako vřci. Nesmíme nikoho neustále komandovat, brát mu jeho život. řádný řlovřk nám nepatří tak, že by nemřl nárok na soukromí, na vlastní názor atd. Od nikoho nemřžeme chtít, aby nám vřnoval veřkerý řas a aby s námi ve všem souhlasil. Každý řlovřk má právo také na jiné kamarády a známé, než jsme mi sami atd.

- Zároveň ale i běžná krádež v?cí má s výše zmín?nými v?cmi hodn? společného. Zlod?j si myslí, že pot?ebuje v?c druhého ?lov?ka než ten ?lov?k sám. Majetek není tak nepodstatný, jak se ?asto neup?ímn? ?íká. Náš život je také ve v?cech, které máme: V našem byt?, v p?ehráva?i, z kterého posloucháme hudbu, v po?íta?i, se kterým d?láme mnoho v?cí, které nás baví atd. Kdo nám tohle ukradne, krade nám tak i ?ást našeho života.

IX

- **Nevydáš proti svému bližnímu k?ivé sv?dectví.** Toto p?íkázání pochopíme, když si uv?domíme, jak t?žké je bránit se proti pomluv?. Když nás n?kdo pomluví, my se to dozvíme a budeme se roz?ílen? bránit, lidé si ?eknou „n?co na tom asi je, když se tak ?ertí“. A když se bránit nebudeme, lidé ?eknou „tak je to asi pravda, když na to nic ne?íká“. Slovo, které je jednou na sv?t?, už se zpátky nevrátí. Lidé si pomluvy pamatují a t?eba jen podv?dom? si ?íkají „n?co na tom bude“. V n?em horší je, když se ?lov?k o pomluvu nedoví. Lidé si ?íkají n?co za jeho zády, nejsou k n?mu tak up?ímní, jako on k nim. Není up?ímnost za up?ímnost, vztah je jednostranný. A jednostranný vztah vlastn? není vztah, takže pomlouvá jakoby odst?ihává ?lov?ka od druhých lidí. A bez druhých lidí žít nejde, proto je k?ivé sv?dectví a každá pomluva tak zlé.
- P?íkázání neznamena „budeš ?íkat vždy pravdu“. Vždy je t?eba držet tajemství, které nám sv??ili druzí lidé. I neschopnost udržet tajemství je h?ích proti tomuto p?íkázání, protože tajemství druhých lidí vždy budeme ?íkat bez úplných souvislostí a tak o druhých podáváme pok?ivený obraz, k?ivé sv?dectví. P?lka pravdy je celá lež. P?íkázání by se dalo voln? p?eložit „nebudeš lhát o druhém ?lov?ku“. Otázkou z?stává tzv. bílá lež, tedy když druhému ne?ekneme pravdu, o které se domníváme, že by mu ublížila. P?ípady, kdy lze takto jednat, se stávají spíše ojedin?le, na to je t?eba pamatovat. A i tak je taková lež jen do?asn? ?ešení, jen do chvíle, kdy je ?lov?k schopen unést celou pravdu.

X

- **Nebudeš dychtit** M?žeme vykládat jako „nebudeš závid?t“. Kdo nezávidí, více si všímá toho, co má. ?asto toho máme hodn?, ale už jsme na to zvyklí a neumíme se z toho radovat, jako na za?átku. ?lov?k má v?d?t, že B?h mu dal, co mu dal, by z toho ?lov?k m?l radost. P?ízna?né je, že lidé závidí druhým to, co druzí sami ?asto nepovažují za d?ležit?é, ?eho si sami ani tolik neváží. Výsledek je komický: Každý by cht?l mít, co má zrovna druhý, druhý by zas cht?l mít, co máme my.

Návrh výkladu

1. Rodi?e je t?eba brát vážn?, protože od nich se nakonec nejvíc nau?íme – vždy? jsme z nich samých složení. Rodi?e a další „p?edstavené“ máme poslouchat, i když d?lají chyby. D?lají je proto, že jsou lidé, ale jejich moc je od Boha. Když bychom si t?eba na sebe vzali policejní uniformu, lidé nás budou poslouchat ne proto, kdo jsme my – my jsme se nezm?nili. Ale proto, že máme policejní uniformu a lidé v?dí, že n?kdo musí udržovat po?ádek.
2. Kdo vraždí, chce druhého odstranit z cesty. Myslí si, že by na sv?t? bylo líp bez toho, koho chce zavraždit. Ale B?h sám ur?uje, koho nám postaví do cesty. Nem?li bychom si o nikom myslet, že je zbyte?ný, nem?li bychom nikoho nenávid?t a nem?li bychom nikdy ?íkat „já t? zabiju“ – jsou t velmi zlá slova.

3. Když se lidé vezmou, jsou jen jeden pro druhého, nikdo t?etí (dosp?lý) k nim nepat?í. Nikdo by nem?l opustit svou manželku / svého man?ela a najít si jinou / jiného.
4. Nemáme si myslet, že je tu n?kdo druhý jen pro nás. Nemáme nikoho komandovat. Každý náš kamarád, známý, naši rodi?e a sourozenci tu nejsou jen pro nás, ale mají i jiné p?átele a známé. Každý má právo na ?as pro sebe a také na vlastní názory. Krást se nemá, protože kdo krade, bere druhému to, co mu dal B?h. Bere mu tak kus jeho života.
5. Nemáme pomlouvat, protože proti pomluv? se skoro nejde bránit. Nemáme také o druhých lidech ?íkat v?ci, za které by se p?ed druhými styd?li.
6. Každý má být spokojený hlavn? s tím, co má, z toho se radovat a toho užívat.

Kam dále

[NŠ Louny](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[NŠ Louny](#)

Téma

[Desatero](#)

Biblický odkaz (kat)

[Exodus 20,12–17](#)